

(המשך מעמוד 16)

החברה הישראלית. יש לי את הפינות שלי וזהו. מה יהיה אם לא יהיה לי הפינות שלי?

מה יהיה בעתיד, אתה רוצה קריירה פוליטית?

אם היית שואלת אותי לפני זמן לא כליך גדול, בתקופה שנכנסתי הנה, והיית שואלת אותי אם אני רוצה להיות חבר-כנסת או אחרי הרבה מאוד לבטים, לבטים לכאורה ודברים מהסוג הזה, הייתי אומר לך: כן, היום, אם את שואלת אותי, אני אומר לך כפירוש שיה לי עומד בראש סדר העדיפויות. אם במקרה ייצא לי, או אני לא יודע אם אני אסרב מייד, אבל זה כפירוש לא עומד בראש סדר העדיפויות.

מה השתנה?

כמה דברים, אלף, אני רואה את חברי-הכנסת. זה תפקיד שנורא קשה לעשות בו משהו. אני לא מדבר על קשה להתבלט, כי התבלטות זו תכונה מאוד אישית. יש 120 ח"כים וחמשת אלפים ועוד, ואתה ומזכזא את הזמן שלך בכל מקום על תשלום-תכונות לימלילי אנשים שבחרו אותך. ומצר שני, האפשרות לשינוי דברים היא מאוד קטנה. לפחות בתחומים שמעניינים אותי. הרבה פעמים רעיון טוב, עם מנגנון קטן ויעיל, יכול לשמש כנקודת-ארכימדס הרבה יותר טובה מאשר כימה ציבורית. והיום מה שמעניין אותי זה להיות שותף לרעיונות הטובים ולמנגנונים הקטנים והיעילים.

וזה חשוב קך, בר כבוד עם זה, שידעו גם שאתה עושה מה שאתה?

אם את שואלת אותי אם אני אכסה ביצועינט או אני כן, יש לי רצון שאנשים יידעו שאני עושה דברים טובים, ושיגידו שהייתי טוב או לא הייתי טוב. אבל לא זאת הסיבה שבגללה אני עושה דברים. נורא חשוב לי לדבר עם אנשים. בתקופה שמאו המילחמה עד שנכנסתי לתפקיד, הייתי באיזה 300 חוגיביית. את יודעת מה זה? כבתי-ספר, בעיירות, בהתנהלויות.

באילו נושאים?

בכל הנושאים. דת ומדינה, על התיים וחילוניים, על ישראל והתפוצות.

איך מקבלים אותך בהתנהלויות?

לא הייתי שם הרבה פעמים, אבל קבלת-הפנים היא מאוד יפה.

לא מסתובלים עליך בעל בוגר?

מה איכפת לי? יכול להיות שאני משלה את עצמי, אני חושב שהגעתי לאיזו שהיא דרגת נירוואנה, שאני שופט את עצמי על פי מה שאני מרגיש ולא על פי מה שאחרים שופטים אותי. אני צריך פידבק, ואני צריך ביקורת, ואני מעכל אותה, ולא נעים לי, וכן נעים לי. מי אמר שאני בוגר? אני חי בתחושה של רכי יוחנן ברוך וירמיהו הנביא, שלאמת אין שום קשר לרוב מיספרי. אז עשיתי יותר מ-300 חוגי בית, הרצאות, ריונים, ועימותים. וזה המון.

הלבט מטעם מישור, איזה גוף?

לא. הוא מצלצלם אליי ומזמינים אותי והייתי בא. לא היחק פעם ססירבתי. לכל מקום הלכתי.

זה לא היה משום שרצו לראות מי זה להיות המוסרם הזה?

יכול להיות שהם רצו לראות את הגמיק. אבל כשהם יצאו מהעסק, עובדה שהזמינו אותי פעם שניה ושלישית ורביעית.

למה אתה לא מנצל זאת לפוליטיקה?

איפה אני נמצא עכשיו, לדעתך? את בטח שואלת למה אני לא עושה מניפולציות כדי להתקדם קדימה. התשובה: כי זה לא מעניין אותי. מה, אני צריך להשחית את עצמי כדי להגיע לאיוושה עמדת-כוח? לא רוצה זה לא אני.

זה נראה לך השחתה?

מאוד.

אתה חושב שכל הפוליטיקאים מרשחים?

לא. אבל אני חושב שבפוליטיקה יש אלמנט משחית, ואני לא רוצה להיות בו.

אבל אתה בפנים.

את אמרת הרגע שזה שולי, מה שאני עושה. זה שולי, אבל אתה בפנים. אתה מוזהה, ואתה קיבלת תפקיד בגלל הוזהויה הזו.

אני מוזהה ואני בפנים וכל זה — אבל אני שומר על בתוליי. אני כמו מריה, אני בהריון אבל אני בתול.

היית רוצה להישאר פה כמה שנים טובות?

לא הייתי יוצא מפה לפנסיה.

ומאיפה כן?

פעם אמר לי הפרופסור יחזקאל דרוך, על איזה מיסמך שהגשתי לו, מישפט נורא מעניין — שאני לא יודע, אגב, אם הוא נכון או לא נכון.

הוא אמר: "אני לא מוצא כך כל מיני סממנים שצריכים להימצא אצל אדם שנמצא במעמדך". שאלתי למה הוא מתכוון, או הוא אמר: "כל מיני סממנים של רדיפה אחרי כבוד וסימלי-מעמד וכל מיני דברים כאלה. זה דברים שלא איכפת לך מהם. אני תולה את זה בזה, שאלה דברים שגרלת לתוכם ולא איכפת לך".

לא הרגזו אותך שלקחו ממך את המכוננית?

אם זה עיצבן אותי שלא יראו אותי עם אוטו ברחובי זה לא מזוי לי את קצה האצבע. אבל זה מעצבן אותי שאני לא יכול לעשות דברים. הייתי בעיצומו של משהו, שהיום אני לא יכול לעשות אותו. זה מרגז אותי.

בשאתה קם בבוקר ואתה צריך ללכת לעבודה, אתה שמח?

אני שר. כן, אני נורא שמח.

אני מתכוונת אם אתה אוהב את העבודה הזאת?

כן, אני נורא אוהב. העבודה הזאת זה שילוב ניגודים. מצד אחד זה תיסכול נוראי, כי לא רואים תכלס. ואני יודע שהדברים שאני מתעסק בהם הם לא במקור העניינים, ולכאורה אני צריך לשאוף להתמקד יותר.

איך קיבלו אותך נערי פרס?

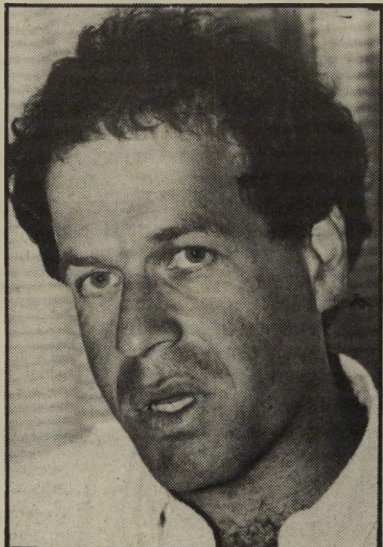
את זה את צריכה לשאול אותם. אהנו לא נותנים פידבק חברתי האחד לשני.

אתם לא נפגשים?

אנחנו נפגשים יותר מדי בעבודה.

החברים שלך הם לא מפה, אני מבינה.

אני לא נמצא פה מספיק זמן. יכול להיות שאם כולנו נהיה כאן איזה 30 שנה, במסורת

מראיין בורג
אני יהודי פלוראליסטי

מיפלגת-העבודה, אהנו נהיה חברים לא רעים, כסופי של דבר. אבל היחסים בינינו הם של מערכת פונקציונלית.

אני חושב שהתקבלתי כסדר — אחרי יומיים, כשהסתבר להם שהאג'נדה שלהם לא כל כך מעניינת אותי, ושאיני לא מאיים על אף אחד.

כשהיית קטן חשבת שזה מה שתעשה כשתהיה גדול?

לא, אני הייתי בטוח שאני אהיה כבאי, כמו כולם. החלום שלי היה, ועודו — אחד משישים החלומות, אגב — לכתוב סיפורים. אני גם רוצה שתהיה לי חנות-ספרים כמו אבא של אורי שטיין, ארון שטיין וזקן. זה הניחוח שהייתי רוצה לקום איתו בכוקר וללכת לישון איתו בערב.

אתה כותב?

כן, אבל עכשיו יש לי פחות זמן, אם כי עכשיו אני ממש מכריח את עצמי לכתוב דברים.

אתה כותב כל יום?

כל יום.

איזה דברים, לילדים או למבוגרים?

לא, לילדים אני עושה משהו עם יעל, אשת, משהו שקשור לסיפורי-המקרא, לפולקלור היהודי. אני כותב מאמרים, כותב לעצמי, מה שנקרא "למגירה". בשבוע שעבר סיימתי לכתוב מאמר על מה קרה לחברה הישראלית במלחמת ששת-הימים.

אתה עומד להוציא ספר?

לפני שהגעתי הנה כתבתי כמעט 300 עמודים מוכנים לרפוס, ורציתי נורא להוציא אותם בספר, זה נתקע.

אתה תהיה פה כל זמן שראשי הממשלה הנוכחי פה, או שאתה ממשיך הלאה, גם עם שמיר?

אני יכול להיות כאן יום אחד אחרי הרוטציה?

אלך הביתה, אפשר לחשוב שנולדתי כאן, את ראית בראים אחד שנמצא במערכת ולא מתכנן את הצעדים הבאים שלו? את חושבת שאני יושב כאן וחולם חלומות, וכשזה ייגמר אהנו ננהל את האופוזיציה בהצלחה דינאמית?

בעוד יהיה השלב הבא, בעוד שנה?

מאד שנה אני אהיה בריוק במקום שאני רוצה להיות. אני לא רוצה לדבר על זה עכשיו.

אתה עוד חבר ב"נתיבות-שלוש"?

מעולם לא הייתי. למרות שכמעט 98 אחוז אני מאמץ את האידיאולוגיה, הערכים, המקורות והיעדים שלהם.

אז למה אתה לא חבר?

כי אני לא יכול לראות את עצמי חבר בשום גוף פוליטי-דתי. אחד האסונות הגדולים ביותר שקרו, גם למערכת הפוליטית בארץ וגם למערכת הדתית היהודית, זה עירוב התחומים בין הכנסיה למדינה — בין הדת למדינה, כמו שאומרים בעברית, בין הכנסת לבית-הכנסת. אני לא יכול לראות את עצמי פעיל בקבוצה שיש לה אוריינטציה פוליטית כגוף דתי. אני לא הייתי רוצה שבמיפלגת העבודה יהיה מחוץ דתי.

מעולם לא היית חבר במסד"ל?

לא. אני מתבייש בזה שיש מיפלגה שיש בה חברי-כנסת דתי. כי זה נראנה לי ממש להכניס לגטו. צריך שלוש ספרדים, שני דתיים, שלוש נשים שני שום וארבע שמנת — ויוצא לך מרק יגורט.

אתה לא חושב שברית יש אידיארי-לוגיה?

אני חושב שרית יש בה אידיאולוגיה, אבל אני חושב שרית, ההופכת לקרדום לחפור בו, קרדום פוליטי, כל האידיאולוגיה שלה נמחקת, אין לה שום השפעה רוחנית.

אבל היא צריכה להשיג את מטרות האידיאולוגיה שלה באיזושהי דרך, וזה המישיחה.

אני חושב שאפשר להשיג את זה בדרכים אחרות. אני חושב שכל מיפלגה שעריה צריכים להיות פתוחים, וכל אחד צריך לבוא ולהביא את המיטען האישי שלו. אני מביא את המיטען שלי. יהודי שומר-מיצות, פחות או יותר.

אבל זה לא יפריע לך שעל אותו ספסל מיפלגתי יושבים אנשים שהם אולי נגד הדת?

לא. מה פיתאום? אמרתי קודם: העולם הרוחני שלי הוא ביני ובין אלוהי, והעולם החברתי שלי הוא ביני וביןך, שאת, את כאילו אומרת לי, שבעצם אנשים יכולים לשבת רק עם אנשים כמותם.

לא, אבל אולי יותר נוח להם, כמו שלך יותר נוח לדבר עברית מאשר סינית.

לא, זה לא נכון. אצלי, מבחינתי, בגלל שני דברים. דבר אחד אני לא מאמין שיש למישהו, בודואי של לי — האמת הטוטאלית. אני לא בטוח שהאמת שלי נכונה. יכול להיות שהיא לא נכונה והאמת שלך דווקא נכונה, ואני חייב לשבת איתך ביחד ולפעול ביחד, כי אולי יום אחד אני אגלה שהאמת שלך היא נכונה, ויתברר שהאמת שלי לא נכונה.

יותר מזה, אני חושב שלי יש חלק מן האמת, ולך יש חלק מן האמת, ורק כולנו ביחד עושים את האמת שלמה.

אני יהודי פלורליסטי. כל הדעות כשרות.

אז ככה אתה רואה גם את המתנחלים ואת אנשי המחתרת היהודית?

בודואי. אני חושב שהדעה שלהם כשרה, שהאמת האסטרטגית שלהם נכונה, מבחינתם. אני לא מסכים לה ויכול להיות שהם צודקים ואני טועה. אני חושב היום, בשלב הזה, שהם טועים ואני צודק. זה לא אומר שאין לי אמת. יש לי אמת שאני מאמין בה בכל רמ"ח אבריי וסס"ה גידיי — לפחות מה שנשאר מהם אחרי הפציעות האחרונות. אני מאמין באמת שלי לכל אורכה, אבל אני מודע לזה שאני לא איך-סופי, אני לא אלוהי, אני לא מוחלט.

אבל אתה תילחם למען האמת שלך.

נכון, אבל לי יש הדבר שנקרא קווים ארומים.

אני יכול להגיד לך איפה בתפיסה יש לי מחלוקת עם שולמית אלוני ואיפה עם הרב לווינגר. אני יכול להגיד לך איפה, למרות ההבדלים בתפיסה, איך ההבדלים האלה ביני לביני שולמית אלוני וביני לביני שועה בן-שושן, או נחמה ליבני, שיושב ככלא על רצח במיכללה האיסלאמית, איך ההבדלים האלה ביני לביני ביטוי במעשה.

(המשך בעמוד 35)

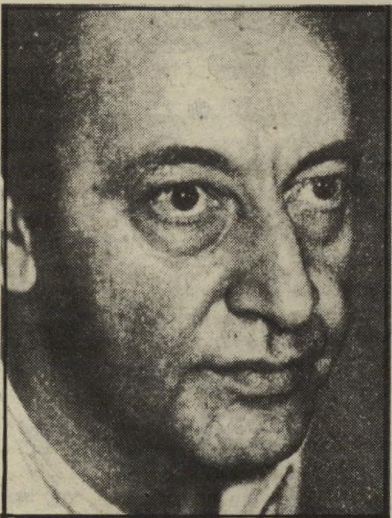
תמרוזים

אטרקציה מינית

הוכרז? ♦ בוינה, כאדם השמן ביותר בעולם, אלברט פטריטש, כפרי אוסטרי, השוקל 370 קילו. בגלל מישקלו הוא ישן בשינה, משוחרר משירות צבאי ונהנה, מאז היותו כן 16, מקיצבת נכים, המכסה בקושי את ארוחת-הצהריים היומית שלו. שמנתה העיקרית היא שישה שניצלים. פטריטש גם אינו מצליח לקיים את חלום-חיייו, לבקר ביפאן, שנה נחשבת כרס גדולה כאטי רקציה מינית, מכיוון ששום חברת-עופה אינה מוכנה להטיס אותו.

ילדות אפריקאית

נחוג? ♦ בניירות, יום-הולדתו ה-47 של נביה ברי, שרה-המישפטים הלכנוני ומנהיג תנועת אמל השיעית. ברי הוא יליד פריטאון, בירת סיריה-ליאונה המערב-אפריקאית, בה היה אביו סוחר מצליח. כאשר שב ברי הצעיר

מנהיג ברי
אשה בעיירת-עשירים אמריקאית

לביירות ללימודי-המישפטים היה ליו"ר אגודת הסטודנטים המקומית ולאחר מכן שהה תקופה ארוכה בארצות-הברית, שבה חיים עד היום אשתו הראשונה וששת ילדיהם, בעיירת-העשירים המישגאנית דירברון (העיר שבה נולד אביו המכונני הנרי פורד).

עיתונאי בוקאי

נפטר? ♦ ברמת-גן, בגיל 67, יעקב יצחק גרומן, בנקאי, עיתונאי, כלכלן ואיש-ציבור, שעלה ארצה בגיל 6 מגרמניה ואחר שהחל כותב בהעולם הזה (ובגילגולו הראשון של שנות ה-40, עת נקרא 9 בערב) עבר ליומון הציונים הכלליים, הבוקר, שבו עלה מתפקיד טלפונאי ועורך מדור המוקדש לתנועת הצופים, עד מהרה, לתפקיד העורך הראשי. לאחר סגירת הבוקר ניהל גרומן בנקים למשכנתאות ובעבודתו הציבורית היה גם חבר הנהלת קופת-חולים מאוחדת וגם חבר מועצת עיריית רמת-גן.

שופט פשרן

נפטר? ♦ בנצרת, מהתקילב, בגיל 74, אליאס בתיילי, מי שהיה שופט השלום הראשי בנצרת והאורח הערבי הראשון שהתמנה לבס המישפט במדינת ישראל (1954). קודם לכן היה כתיילי — שהעדיף פשרות בין הצדדים המתדיינים, בלישכתו, על גוריידין — מזכיר המימשל הצבאי בגליל ופקיד בהנהלת הרכבת המנדטורית.

רב פרלמנטרי

נפטר? ♦ בבודפשט, בגיל 75, הרב לאסלו סאלגו, חבר הפרלמנט ההונגרי ורבה הראשי של יהדות הונגריה, שהיא הקהילה היהודית השניה בגודלה (100 אלף איש) בגוש המזרחי, אחרי ברית-המועצות.

* לפני שלוש שנים נשא ברי אשה שניה על אשתו הראשונה. מבלי להתגרש מהראשונה, דבר המותר, כמובן, לפי דיני האיסלאם.